

Maaseutuhallinnon näköyksiä huoltovarmuudesta ja tilojen varautumisesta

Laadittu V-S Mtk:n varautumiskyselyn perusteella.
Huoltovarmuusseminaari 27.5.

Kirsti Lepistö, Salon maaseutupalveluiden päällikkö
Markku Paija, Loimaan maaseutupalveluiden päällikkö

Ajatuksia vastanneiden taustatiedoista

- Vastauksia tasaisesti V-S eri alueilta
- Noin 6 % vastannut V-S maataloista
- Varautumiskyselyyn vastasi hieman keskimääräistä nuoremmat viljelijät
 - yli 50 –vuotiaita 64%, kun viljelijöistä yli 50 –v. on noin 70 %
- Vastanneista 42% vap-varattuja
- Tilakoot tasaisesti edustettuina: alle 75 ha 58% ja yli 75 ha 42 %
- **Kasvin tuottajia 81%** ja kotieläintuottajia 14,3%
- Vastanneista päätoimisia tuottajia 64%
- 26% käytössä tilan tai perheen ulkopuolista työvoimaa, siitä lomituksen osuus 12%-yksikköä
- **Sairastuessa 14%:lla ei ole käytettävissä aputyövoimaa ja 13% ei ole miettinyt asiaa**
- Käytettävissä olevasta työvoimasta 18 % on ulkomaalaisia, 36% kotimaalaisia ja koti- ja ulkomaalaisia yht. 46%

Huomioita tilojen varautumisessa

- **Kirjalliset ohjeistukset puuttuvat** (tehtävät, vastuut, työ- ja turvallisuusohjeet, yleiset käytännöt, työsuhteen ehdot, pelastussuunnitelmat)
 - kokonaan 65%:lta
 - osittain 27 %:lta
- **Valvontajärjestelmät puuttuvat noin 54%:lta**
- Tuotevarastoja melko kattavasti noin 80 % kasvinviljelyn tarpeista
- **Varastoja täytetään, kun lähes tyhjiä**
- Tärkeimpänä tuotevarastona pidetään
 1. polttoainetta 91%
 2. Kylvösiemen 76%
 3. Öljyt ja voiteluaineet 70%
 4. Lannoitteet 68%
- **Tuotevarastot eivät riitä edes osittain seuraavalle vuodelle 27 %**
 - Noin 90 %:lla olisi kapasiteettia, mutta ei ilmeisesti mahdollisuuksia

Huomioita tilojen varautumisessa

- **Yhteistyöverkostot puuttuvat varaosien ja tarvikkeiden osalta 64 %:lta**
- Kunnallinen vesi käytössä 51 %:lla ja 41 % ei ole varautunut veden jakelukatkoksiin
- **Noin 60 %:lla varavesijärjestelmä ja sen toimivuuden tarkastaa noin 51% säännöllisesti**
- **Sähkön varavoima puuttuu 26,4 %:lta**
- **Sähkön varavoimajärjestelmän toimivuutta ei tarkasteta säännöllisesti 57 %:lla tiloista**

Puuttuvia jatkuvuuden hallintakeinoja

- Avioehto 73%
- Edunvalvontavaltakirja 51%
- Henkivakuutus 36%
- Keskeytysvakuutus 37%
- Hintojen kiinnitykset, tuotantosopimukset 74%
- Pankkiasioden valtuutukset 63%
- Tapaturmavakuutus 18%
- Testamentit 76%

Riskit ja riskien hallintakeinot

- Riskikartoitus puuttuu 82%:lta
- Noin 20% laatinut riskikartoituksen ja siitä 60% päivittää sitä
- Työkykyyn tai jaksamiseen kohdistuu olennainen riski 54%:lla
- Luotto perheenjäsenten hyödyntämiseen poikkeustilanteissa isoa
 - Osa-aikaisesti tai
 - Tarvittaessa

Varautumisen tiedontarve

- 16 % osallistunut varautumiskoulutukseen
- Tietoja varautumisesta haettu
 - 22 % Mtk:lta
 - 17 % Googlesta
 - 12 % Ruokavirastosta
 - 9 % Ely-keskuksesta
 - 9 % kunnasta
 - 8 % huoltovarmuuskeskukselta
- Noin 68 % ei ole hakenut tietoa varautumisesta

Miltä tulokset näyttävät - kehittämiskohteita

- Puuttuvia ja helposti korjattavia varautumiskeinoja voisi olla
 - Kirjalliset ohjeistukset tilan töihin ja kriittisiin tehtäviin
 - Perheenjäsenten perehdyttäminen kriittisiin työtehtäviin / häiriötilanteisiin
 - Varavirtajärjestelmä
 - Varavesijärjestelmän toimivuuden tarkastukset
 - Edunvaltuutusvaltakirjat
 - Testamentit
 - Vakuutusten päivittäminen
 - Riskien kartoitus
 - Kaivojen kuntotarkastukset
 - Yhteistyöverkostojen / verkostoitumisen lisääminen
 - vain 22 %:lla yhteistyötä naapureiden kanssa

Varautumisen kehittäminen

- Tiloilla on yleisesti ottaen helposti korjattavia varautumiskeinoja on käyttämättä
 - Edellyttävät, että viljelijä havahtuu puutteeseen ja kokee tarpeelliseksi tilanteen korjaamisen
- Tiedotus, yleiset keskustelut ja tärkeyden esille ottaminen edesauttavat
- Riskikartoituksen tärkeyden tiedostaminen
 - Vain 19 % vastanneista tehnyt riskikartoituksen ja niistä vain 15 % päivittänyt sitä
- Onko koulutuksia järjestetty riittävästi
 - Onko herätteitä ja keskustelua ollut riittävästi
 - Missä määrin Teams:a voidaan hyödyntää

Mitä ajankohtaista on meneillään YTA-alueilla varautumiseen ja huoltovarmuuteen liittyen?

- Aluetoimistot vahvistaneet uudet Vap-varatut 11.3. 2026
- Konevaraukset suurelta osin päivitetty Vap-varatuilta
- Odotellaan yleisiä ohjeistuksia ja tietoja laajemmin hyväksytyistä yta-tehtävistä poikkeusolojen aikana
- Yt-alueella epätietoisuutta tehtävistä, valtuuksista ja vastuista poikkeusolojen aikana
- Suunnitteilla varautumiskoulutus syksylle 2026
 - Järjestäjä: MPK ja Mtk
 - Paikat: Loimaa ja Salo